

**SOSYAL YARDIM VE SOSYAL HİZMET
FAALİYETLERİ AÇISINDAN ISPARTA BELEDİYESİ:
FARKINDALIK, YARARLANMA VE DEĞERLENİRME
AÇISINDAN BİR ARAŞTIRMA**

**THE MUNICIPALITY OF ISPARTA IN TERMS OF
THE SOCIAL SERVICES AND SOCIAL BENEFITS:
A CASE STUDY OF RECOGNITION, UTILIZATION
AND EVALUATION.**

Yrd.Doç.Dr.Nilüfer NEGİZ¹

ÖZET

Belediyelerin sosyal hizmet ve sosyal yardım sorumluluğunu inceleyen çalışma, Isparta belediyesi örneği üzerinde bu hizmetlerin yerel halk tarafından tanınma, yararlanılma ve değerlendirilmesine ilişkin durum analizini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada, elde edilen bulgular doğrultusunda, Isparta belediyesinin sosyal hizmet ve yardım açısından mevcut durumu, bu hizmetleri yönettiği yerel halkın değerlendirmeleri ile tartışılmıştır.

ABSTRACT

This article which is examined responsibility of the municipalities social services and social benefits is aimed to situation analysis of this facilities regarding to recognition, utilization and evaluation by the local society at Isparta case. In this study, it has been argued present condition of the municipality of Isparta in terms of the social services and social benefits with the reviews of local society towards obtained results.

Sosyal Hizmet, Sosyal Yardım, Belediye, Sosyal Belediye
Social Service, Social Benefit, Municipality, Social Municipality

GİRİŞ

Kamu hizmetlerinin temel amacı, vatandaşlarının yaşam biçimini çağdaş değerlere uygun biçimde iyileştirmek, refah düzeyini arttırmaktır. İyi bir yönetim, yönetim uygulamalarında şeffaflığı sağlayan, halkın hizmetlerden memnuniyet duymasını gerçekleştiren ve katılımcı bir yönetim

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü.

kültürü yerleştiren yönetimdir. Belediyelerin mahalli alanlarda hizmet üretimlerinde ve bunlara erişimde, bunlara ulaşamayan “yoksun kesim” olarak ifade edebileceğimiz gruplara sosyal yardım ve hizmet sunması, hem anayasal ölçütlerde sosyal devlet olmanın bir gereği hem de fonksiyonları gereğidir. Sosyal yardım ve hizmet açılımında bir taraftan yoksun durumdaki gruplara destek sağlamak yer alırken, diğer taraftan sosyal hizmet yönüyle de mahalli alanlarda herkes tarafından ihtiyaç duyulan sosyal içerikli hizmetlerini kapsamaktadır.

Bir toplumda var olan sosyal yardım ve hizmetler, toplumun kendi elinde olmayan nedenlerle, muhtaç duruma düşen bireylerine ve kesimlerine, insan onuruna yakışır, en az yaşam düzeyi ile çevreye uyumlarını sağlamak için, devlet ve gönüllü özel kuruluşlarca sosyal, ekonomik yardım ve hizmetler sunulmasını amaçlar. Sosyal yardım ve hizmet anlayışının çıkışı ve işlerliği “sosyal devlet” ve devletin “sosyal politika” üretimi ile ilişkilidir. Bu çerçevede, sosyal politika, devletin bireylerin ekonomik durumlarını toplum geneline uygun hale getirme, bireyin bireysel gelişimini ve mutluluğunu artırma yönündeki politikalar olarak ele alınır; (Öksüz,2007:80) sosyal görev ve sorumluluklar üstlenmiş, halkına insan şeref ve haysiyetine yaraşır, maddi, medeni, kültürel ihtiyaçları içeren asgari refah şartları sağlamayı hedef almış, sosyal güvenlik müesseselerini kurmuş ve sosyal politika uygulayan çağdaş devletlere de, “Sosyal Devlet” ya da “Sosyal Refah Devleti” olarak tanımlanabilir.(Ersöz,2003:119;Serter,1994:33) Sosyal hizmet ise, toplumun dezavantajlı kesimlerine sosyal bir ortam hazırlamak amacıyla ülkenin imkânları ölçüsünde, onların onuruna yaraşır, çevreleri ile uyumlu bir hayat sürdürebilmeleri için sağlanan, aynı veya nakdi yardımlar olarak tanımlanabilir. (Ateş, 2009:93;Uğurlu,2002:210) Devletin, muhtaçlık esasına göre işletmekte olduğu sosyal yardımlar, karşılıksızlık ilkesi üzerine kurulu olup, şartlı-şartsız ya da aynı-nakdi olarak yapılmaktadır. (Taşçı, 2007:56) Sonuç olarak bu iki kavram için, parasal olarak yapılanlara “sosyal yardım”, hizmet sunmaya yönelik ve daha geniş kapsamlı olanlarına da “sosyal hizmet” demek yanlış olmayacaktır.

Geleneksel tarım toplumundan endüstriyel ve hatta hizmet sektörünün ağırlıklı olduğu bir toplumsal-ekonomik yaşama geçişin beraberinde getirdiği toplumsal değişim, sosyal yardım ve hizmetlerde kamunun payının artırılmasını da etkilemiştir. Bu değişim, özellikle 1990’lı yıllarla birlikte sosyal yardım ve sosyal hizmet sunumunda belediyeleri daha da ön plana çıkararak, “sosyal belediyecilik” kavramını da karşımıza çıkarmıştır.

Çalışmada sosyal yardım, sosyal hizmet ve sosyal belediyecilik konusunda bir araştırma yer almaktadır. Belediyelerin sosyal hizmete ilişkin sorumlulukları ve sosyal yardım ve hizmetlerin uygulamadaki görünümüne ilişkin teorik incelemenin ardından, Isparta Belediyesi örneğinde yerel halkın söz konusu bu hizmetlerden haberdar olma, yararlanma ve değerlendirmelerine ilişkin çeşitli bulgular, çalışmanın uygulamasını oluşturmaktadır.

1. SOSYAL DEVLET, SOSYAL BELEDİYE VE SOSYAL HİZMET

Vatandaşların sosyal durumlarıyla ilgilenen ve onlara asgari bir yaşam düzeyi sağlamakla görevli olan sosyal devlet, (Soysal,1986:224) toplumda sosyal adaleti sağlamak misyonu ile hareket eder. Sosyal devlet genellikle vatandaşların sosyal durumlarıyla, refahlarıyla ilgilenen, onların asgari bir yaşama düzeyini sağlamayı vazife bilen devlettir. Bu kapsamda sosyal devlet “sosyo-ekonomik hayatı yönlendirerek güçsüzleri, fakirleri, yardıma ve bakıma muhtaç kişileri koruyan, bu hizmetleri götürebilmek için sosyal kurumlar tesis eden, koruyucu tedbirler vasıtasıyla toplum meselelerini olabildiği kadar önlemeye ve gidermeye çalışan, sosyal sorunların baskısı altında bulunan kişi ve grupları koruyan şefkatli ve himayeci devlet” biçiminde tanımlanabilir. (Seyyar,2002:498) Bu anlayış içerisinde sosyal adaleti gerçekleştirmeyi hedefleyen sosyal devlet çatısında yer alan, kişi, grup veya toplulukların yapı ve şartlarından doğan yada kendi denetimleri dışında oluşan bedensel, zihinsel, ruhsal eksiklik, fakirlik ve eşitsizliği gidermek ya da azaltmak amacıyla ek olarak, toplumun değişen şartlarından doğan sosyal sorunları çözümlenmek, hayat standartlarını iyileştirmek ve yükseltmek, fertlerin birbirleriyle ve sosyal çevresi ile uyum sağlamasını kolaylaştırmak amacıyla insan, şeref ve haysiyetine yaraşır eğitim, danışmanlık, bakım, tıbbi ve psiko-sosyal rehabilitasyon alanlarında ifa edilen hizmet programlarının tümü sosyal hizmet kapsamında sayılmaktadır. (Seyyar, 2002:518) Hem sosyal adaleti gerçekleştirmeyi amaçlayan, hem de refahı yaygınlaştırmaya çalışan sosyal devlet anlayışında, (Pekküçüksen, 2004:459) kamu otoritesinin ülkenin tamamına bu hizmetleri etkin ve verimli götürebilme sorununu da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, bu tip sosyal hizmetlerin yerel niteliğinin, genel niteliğinden fazla olması nedeniyle, belediyelerce yerine getirilmesini daha anlamlı kılmaktadır. Kaldı ki, bu durum Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı’nda da üzerine durulan “hizmette yerellik” ilkesiyle de paralellik arz etmektedir.

Belediyelerin görev alanına giren hizmetler giderek çeşitlenmekte ve daha fazla sosyal boyutlu hizmetlere dönüşmektedir. Elbette belediyelerin hizmet yelpazesinin gelişmesi ve çeşitlenmesinde yerel halkın ihtiyaçları belirleyici rol oynamaktadır. 5393 sayılı kanunun, mahalli ve müşterek olmak koşuluyla yerel alanda birincil hizmet birimi olarak belediyeleri göstermesi, yerel alanda ihtiyaç duyulan ya da duyulacak mahalli ve müşterek nitelikli her hizmetin, yerel otoritenin sorumluluğuna verileceğini belirtilmesi, belediyeleri geleneksel hizmetlerinin yanında sosyal ve kültürel hizmetler yürütme konusunda da gereken zemini sağlamaktadır. Şöyle ki; kanununun 14. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde, kentsel altyapı, coğrafi ve kent bilgi sistemleri, çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık, zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans, şehir içi trafik, defin ve mezarlıklar, ağaçlandırma, park ve yeşil alan, konut, kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmak (Büyükşehir Belediyeleri ve nüfusu 50 bini geçen belediyeler) gibi hizmetler sayılmıştır. Özellikle, bazı büyükşehir belediyeleri

tarafından sağlanan bu hizmetler, giderek diğer belediyeler arasında da yaygınlaşmakta (Ersöz,2006:148-149) ve belediyeler, mahalli düzeydeki sosyal politika ve sosyal refah hizmetlerinin sağlanmasında etkin kuruluşlar haline gelmektedirler. Sağlık tesislerinin açılması ve eğitim kurumlarına destek olunması, çevre ve çevre sağlığı, kültürel etkinlikler, yerel halka meslek ve beceri kazandırma ve kadın ve çocuklar için koruma evleri açılması ve yoksullar için arsa ve konut üretimi gibi bazı hizmetler bu kapsamda sayılmaktadır. (Ersöz,2009:85)

Sosyal belediyeçilik, yerel otoriteye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme yetkisi veren, kamu harcamalarını sosyal yardımları gerçekleştirmek üzere yönlendiren, sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleşmesi için gerekli yatırımları yapma ve toplumsal kesimlerdeki sosyal adalet ve güvenlik kavramlarını güçlendirmeye yönelik sosyal kontrol işlevlerini yükleyen bir modeldir. (Öksüz, 2007:89) Bu bağlamda, sosyal belediyeçiliğin,

- Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon
- Mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme
- Yardım etme, gözetme
- Yatırım, olmak üzere işlevleri dört ana başlık halinde sayılabilir. (Akdoğan, 1999:35)

Yukarıda sıralanan işlevler doğrultusunda sosyal belediyeçilik kapsamında yer alan hizmetler her ne kadar belediyelerin büyüklüğü, mahalli alanının nüfusu ve niteliği ve yine belediyelerin mali gücü ile yakın ilişkili olsa da, en genel biçimiyle belediyelerce yürütülebilecek hizmetler aşağıdaki gibi özetlenebilir. (Kaya,2009; Akt:Toprak&Şataf,2009:16-17)

1. “Kimsesizlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak, öksüzlere çocuk yuvaları ve kreşler yapmak, yaşlılara huzurevleri tesis etmek,
2. Sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, ön tanı merkezleri hizmete sokmak
3. Hastaneler civarında hasta yakınları için misafirhaneler oluşturmak
4. Kültür, sanat ve spor tesisleri açmak
5. Tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini mahallelere kadar yaygınlaştırmak
6. Fakir, muhtaç ve yaşam mücadelesi veren kesimlere yönelik aş evleri ve imarethaneler kurmak
7. Özürlüler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak
8. Beceri ve meslek edindirme kursları açmak
9. Park-bahçeler ve piknik alanlarını yaygınlaştırmak
10. Doğal dengeyi koruyan ve çevresel şartları düzenlenmiş ucuz konut alanları üretmek

11. Tanzim satış mağazaları ve ekmek fabrikaları kurmak, gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi yardımı yapmak, toplumsal gruplar, sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerine rehberlik etmek, onlarla dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirmek, gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsallaşmalarını sağlayacak merkezler açmaktır.”

2. BELEDİYELERİN SOSYAL YARDIM VE SOSYAL HİZMET SORUMLULUĞU

Belediyelerin sosyal fonksiyonlarını arttıran sosyal belediyeçilik anlayışı, yerel yönetimlere sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yüklemektedir. Bu bağlamda, kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden, işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması, bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet konusunu güçlendirmeye yönelik yerel yönetimlere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevlerinin verilmesi, bu çerçeveyi oluşturmaktadır.(Akdoğan, 2002:15) Sosyal belediyeçilik, yerel yönetimlere sadece alt yapı hizmetleri yüklemeyi aynı zamanda yerel yönetimleri, sosyal sorunların çözümünde de birebir sorumlu tutmaktadır. (Toprak&Şataf,2009:15) Belediyelerce sunulan sosyal hizmetlerin çeşitleri, yoğunluğu, kalite ve etkinliği belediyelerin büyüklüğüne, sahip olduğu kaynak ve nitelikli personel durumuna, hizmet sunulan toplumun gelişmişlik düzeyine, yapı ve özelliklerine göre değişmekle birlikte; genel olarak bu başlıkta sıralayabileceğimiz başlıca hizmetler, hizmetlerden yararlanan gruplara göre aşağıdaki gibi özetlenebilir. (Ateş,2009:93)

- *Çocuklara yönelik olarak;* eğitime katkıda bulunulması, yeterli beslenmeye yönelik katkı sağlanması, sokak çocuklarının rehabilitasyonu için çalışmalar yapmak, kreş hizmetleri, koruyucu sağlık hizmetleri ve çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- *Gençlere yönelik olarak;* kötü alışkanlıklar ve madde bağımlılığının önlenmesi, meslek edindirme yardımı, eğitim yardımı, iş edindirme çalışmaları, gençlik merkezleri kurulması, eğlence ve spor alanları yapılması, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- *Yaşlılara yönelik olarak;* kurum bakımı, sağlık yardımı, teknik malzeme sağlanması ve ihtiyaca yönelik mekânsal düzenlemeler, gıda, giyim, yakacak ve ulaşım hizmetlerinden yararlanmaya yönelik aynı ve nakdi yardımlar, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- *Özürülere yönelik olarak;* fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinde tedavi ve bakım hizmetleri, günlük yaşamı kolaylaştırmaya yönelik mekansal düzenlemeler, teknik malzeme yardımı, gıda, giyim, yakacak ve ulaşım hizmetlerinden yararlanmaya yönelik aynı ve nakdi yardımlar, meslek ve iş edindirme kursları, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler,

• *Yetişkinlere ve muhtaç ailelere yönelik olarak;* aynı ve nakdi yardımlar, fakir ve çok çocuklu aileleri desteklemeye yönelik yardımlar, aile eğitim merkezleri yapımı gibi hizmetler. Bununla beraber, birden fazla toplumsal kesimin aynı anda yararlanacağı hizmetlerde verilebilir. Toplumun çalışmayan, çalışamayan veya çalışıp da bir meslek veya sanatı öğrenmek isteyen kesimlerinin tümüne birden yönelik olan “meslek ve beceri kazandırma” kursları buna bir örnektir. Bu bağlamda ev hanımları, okumamış genç kızlar, işsiz gençler ve engelliler bu tür etkinliklere katılarak, hem bir meslek veya beceri kazanabilmekte hem de yeni bir sosyal çevreye katılıp sosyalleşebilmektedirler.

5393 sayılı kanunda, belediyelerin sosyal hizmet sorumluluğu, özellikle iki ana madde altında toplanan belediye görevlerinin ilk maddesinde, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla “...sosyal hizmet ve yardım, nikah, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır...” biçiminde düzenlenmiştir.

Buna göre ilgili kanunda belediyelere yüklenen sosyal hizmetlere ilişkin görevleri gösteren maddeler aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Kanunun 13. maddesinde, belediyelerin hemşeriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesine ilişkin çalışmalar yapacakları, herkesin ikamet ettiği beldenin hemşerisi olduğu, belediye yardımlarından yararlanma hakkı bulunduğu ve yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulmasının zorunlu olduğu hususları düzenlenmiştir.

Kanunun 14. maddesi belediyeleri mahalli düzeydeki sosyal politika ve sosyal refah hizmetlerinin yerine getirilmesinde ve sınırları içindeki vatandaşların refahının artırılmasında etkin kuruluşlar haline getirmiştir. 14. maddenin (a) bendinde “...kültür ve sanat, sosyal hizmetler ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma vb gibi hizmetleri yapar ve yaptırır” ifadesi, çocuklar ve kadınlara yönelik bir takım hizmetlerin belediyelerce sunulabileceğini göstermektedir.

Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyelerin kadın ve çocuklar için koruma evleri açacakları da aynı maddede düzenlenerek, belediyelere önemli bir sosyal hizmet görev ve sorumluluğu yüklenmiştir. (Yıldırım&Göktürk, 2008:245)

Kanunun 15. maddesinde, izinsiz satış yapması nedeniyle faaliyetten men edilen seyyar satıcılar tarafından cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malların belediyeler tarafından yoksullara dağıtılacağı hususu düzenlenmiştir.

Kanunun belediye başkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 38. maddesinde yapılan düzenleme ile, belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak, bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürülere yönelik hizmetleri yürütmek ve özürülüler merkezi oluşturmak belediye başkanının görevleri arasında sayılmıştır.

C.16, S.2 Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi:

Kanunun belediyenin giderlerini düzenleyen 60. maddesinde, dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürllürlere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar da belediye giderleri arasında sayılarak, belediyelerin bu tür hizmetler için kaynak ayırmaları gerektiği hususu belirtilmiştir.

Kanunun kent konseylerini düzenleyen 76. maddesinde, kent konseyinin kent yaşamında sosyal yardımlaşma ve dayanışma ilkesini hayata geçirmeye çalışacağı belirtilmiştir.

Kanunun belediye hizmetlerine gönüllü katılımı düzenleyen 77. maddesinde ise, belediyenin sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve yardım hizmetleriyle, yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürllürlere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında, belde de dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulayacakları vurgulanmıştır.

Görüldüğü gibi, kanun belediyelere önemli sosyal hizmet görevleri vermiş ve bu hizmetlerin sunumu ile ilgili esasları da düzenlemiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyeleri belde sakinlerinin yerel ve ortak tüm ihtiyaçlarının muhatabı olarak görmekte ve buna göre yetkilendirmektedir.

1980'li yıllarda Büyükşehir belediye modelinin yerel yönetim sistemi içine dâhil edilmesinin ardından, 1990'lardan itibaren ülkemizde Büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyeçilik uygulamaları sıklıkla görülmeye başlamıştır. Bu uygulamalar, ilk olarak sosyo-kültürel alanlarda yoğunlaşırken, daha sonraları özürllürlere başlayıp, toplumdaki dezavantajlı çeşitli gruplara doğru yönelen bir seyir izlemiştir. 2000'li yıllarda da, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile de söz konusu belediyelere, sosyal yardım ve sosyal hizmet alanında faaliyette bulunmaları için oldukça geniş yetkiler tanınarak, yelpaze daha da genişlemiştir. (Güloğlu&Es, 2008:262) Bu bağlamda, ilgili kanunda bu görevleri-yetkileri düzenleyen maddeler aşağıdaki gibi özetlenebilir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. maddesinin (v) bendine göre “...yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek...” hükmü yer almaktadır. Böylece, ev hanımları, okumamış gençler, işsizler, engelliler vb. insanlar, bu tür etkinliklere katılıp bir meslek veya beceri kazanabilecek; bir yandan gelir elde ederken, diğer taraftan kurslar sayesinde yeni bir sosyal çevreye katılıp sosyalleşebilecektir.

18. maddesinin (m) bendine göre, “ Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürllürlere ilgili faaliyetlere destek olmak üzere özürllü merkezleri oluşturmak” denilerek, belediye başkanına toplumun diğer kesimleri için faaliyette bulunma konusunda yetki verilmektedir. Böylece Büyükşehir Belediyesi başkanı, “bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği” kullanabilecektir.

Kanun, özürllere yönelik önemli düzenlemeler getirmiştir. Kanun özürllere yönelik hizmet verecek “özürllü hizmet birimleri” kurulmasını Büyükşehir Belediyelerine görev olarak vermektedir. Bu birimler, “özürllülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri” vereceklerdir.

Görüldüğü üzere, 5393 ve 5216 sayılı yasalar, bireylerin sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal sorunlarının çözülmesi konularında belediyelere oldukça önemli ve geniş bir yelpazede yetki-görev yüklemişlerdir. Bu yasal dayanak, belediyelerin “sosyal belediye” yönlerini güçlendiren önemli bir araçtır. Yasal çerçevesiyle böylesine görev, yetki ve sorumluluğu üstlenen yerel yönetimler içinde, bu hizmetleri yoğun olarak Büyükşehir belediyeleri bünyelerinde görmek, konunun sadece yasal çerçeveye değil hem mali anlamda hem de konuya verilen önemle de ilişkili olduğunu akla getirmektedir.

3. FARKINDALIK, YARARLANMA VE DEĞERLENDİRME AÇISINDAN SOSYAL HİZMET ANLAYIŞINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA (ISPARTA İNCELEMESİ)

3.1. Araştırmanın Alanı, Amacı ve Metodolojisine İlişkin Bilgiler

Araştırma alanını Isparta ili (merkez) oluşturmaktadır. Araştırmanın temel amacı, söz konusu alanda yerel otoritenin teorik olarak yukarıda tartışılan “sosyal belediye” ve “sosyal hizmet” anlayışını kavrayabilmek adına bu yöndeki faaliyetlerini ortaya koymak ve yerel halkın söz konusu bu hizmetlerden haberdar olma, yararlanma ve değerlendirme düzeyi hakkında bir durum değerlendirmesi yapmaktır.

Araştırma alanında evren, 2009 Mart mahalli seçimlerinde yer almış 184.886 seçmendir.² Bu hedef evreni temsil edebilecek örneklem büyüklüğü, %95 güven aralığında, \pm %5 örnekleme hatası için, 383 olarak belirlenmiştir.³ Buna göre çalışmada, minimum 383 olan örneklem büyüklüğünün her bir mahalle için temsil edebilecek alt sınırı, orantı yoluyla belirlenerek toplamda 504 katılımcıya ulaşılmıştır. Buna göre her bir mahalle için hesaplanan ve ulaşılan katılımcı sayısını gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

² Mahalle başına düşen seçmen sayısı ve toplamı Isparta İl Seçim Kurulundan Kasım 2009’da alınmıştır.

³ Farklı hedef kitle büyüklükleri ve hata düzeyleri için ihtiyaç duyulan örneklem büyüklükleri için, bkz: Türker BAŞ, **Anket Nasıl Hazırlanır Uygulanır Değerlendirilir**, Seçkin Yayınları, 4.Baskı, Ankara 2006, s.47.

C.16, S.2 Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi:

Tablo 1: Çalışma Alanında Yer Alan Mahalle ve Büyüklükleri

Mahalle Adı	Evren Büyüklüğü (Mahalle Nüfusu)	Örneklem Büyüklüğü (Ulaşıması Gereken)	Ulaşılan Örneklem Büyüklüğü
Anadolu	4616	14	17
Ayazmana	2882	9	9
Bağlar	5643	17	20
Bahçelievler	4887	15	18
Batıkent	4018	12	15
Binbirevler	1744	5	8
Çelebiler	776	2	5
Çünür	3821	12	14
Davraz	9143	28	31
Dere	1211	4	7
Doğancı	1505	5	8
Emre	2685	8	11
Fatih	6427	20	23
Gazi kemal	1021	3	6
Gülcü	2105	7	10
Gülevler	1481	6	7
Gülistan	2930	9	12
Halıkent	5865	18	18
Halife Sultan	3543	11	16
Hızırbey	4909	15	18
Hisar	1488	6	9
Işıkkent	4096	13	16
İskender	1082	4	7
İstiklal	4304	13	16
Karaağaç	4306	13	16
Keçeci	1042	4	7
Kepeci	1989	6	9
Kurtuluş	835	2	5
Kutlubey	357	2	5
Mehmet Töngge	1731	6	9
Modern Evler	3687	12	15
Muzaffer Türkeş	2250	7	10
Piri Mehmet	3881	12	11
Sanayi	926	3	6
Sidre	1347	4	7
Sermet	1217	4	7
Sülübey	743	3	6
Turan	1285	4	7
Vatan	2249	7	5
Yayla	1648	5	8
Yedişehitler	8094	25	28
Yenice	766	4	7
Zafer	4321	13	15
Total	124886	392	504

Araştırmada, çalışmanın amacına yönelik değerlendirmeleri yapmamızı sağlayıcı soruların yer aldığı anket formu kullanılmıştır. Söz konusu sorular, araştırma alanından (Isparta Belediyesi) alınan bilgiler dâhilinde oluşturulmuş, teorik ve pratik hayattan görüşler alınarak desteklenmiştir. Soruların anlaşılabilirliğini test etmek üzere anket formları, alandan küçük bir kesite uygulanarak, gerekli düzeltmeler yapılmıştır. 2009 Aralık ayı içinde de uygulama safhasına geçilmiştir. Anketörlerin yardımıyla anketler ocak ayı içinde tamamlanmıştır. Son olarak araştırmaya ilişkin veriler SPSS paket programına işlenmiş, çeşitli istatistiksel analizler yapılarak aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

3.2. Araştırma Bulguları

3.2.1. Araştırma Alanında Mevcut Durum

Isparta belediyesinde 2009 Mart seçimleri ile yeni bir yönetim göreve geldiği için, her iki döneme ait sosyal hizmet faaliyetleri karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Şekil 1: 2009 Mart Öncesi ve Sonra Isparta Belediyesinde Yürütülen Sosyal Hizmetler ve İlgili Birimler

2004-2009 Isparta Belediyesi Yönetimi	2009- Isparta Belediyesi Yönetimi
AKMASA ⁴	SOSYAL YARDIM İŞLERİ MD.
ISPEM ⁵	Kaldırılmıştır. ⁶
ISMEK ⁷	Faaliyetlerine devam
MUHTARLAR MECLİSİ ⁸	Kaldırılmıştır. ⁹
MAHALLE MECLİSİ ¹⁰	Kaldırılmıştır. ¹¹
GENÇLİK MECLİSİ ¹²	Faaliyetlerine devam
HANIMLAR MECLİSİ ¹³	Kaldırılmıştır. ¹⁴

⁴ 2004 yılında kurulmuş olan 'AKMASA', ilde ihtiyaç sahibi, yaşlı ya da kimsesiz kesimler başta olmak üzere ayni ve nakdi içerikli gelen talepleri inceleyerek imkanlar doğrultusunda yerine getirmek üzere oluşturulmuş birimdir. Görevde olduğu dönemde 10.342 istek alınmış, bu isteklerin 10.123 tanesi yerine getirilerek, vatandaş bilgilendirilmiştir.

⁵ Isparta Belediyesi Sağlık, Psikolojik, Eğitim ve Danışmanlık Merkezi anlamına gelen ISPEM vatandaşlara ücretsiz olarak, sağlık ve danışmanlık hizmetleri sağlamıştır.

⁶ Sözleşmedeki şartlara uymadığı gerekçesi ile hakkında dava açılarak faaliyetlerinin durdurulmasına karar verilmiş.

⁷ Isparta Belediyesi Sanat ve Eğitim Meslek Kursları anlamına gelen ISMEK el sanatları, mesleki ve teknik eğitimler, bilgisayar teknolojileri, dil eğitimi, Türk İslam sanatları, müzik eğitimi alanlarında kurslar yoluyla vatandaşlara ücretsiz olarak, hizmet sunmuştur.

⁸ Belirli zaman dilimlerinde, belediye başkanlığı başkanlığında tüm mahalle muhtarlarıyla birlikte toplantılar düzenleyerek, bu toplantılar yoluyla mahallenin sorunlarını, dilek ve şikâyetleri dile getirilerek belediye ile halk arasında bir köprü olma görevini yürütmüşlerdir.

⁹ Faaliyete geçememesi gerekçesi ile kaldırılmıştır.

¹⁰ Mahalle sakinleri ve belediye görevlerinden oluşan meclis, mahalle sakinlerinin dilek ve şikâyetlerini dinleyerek eldeki imkânlar ölçüsünde sorunlara çözüm bulabilmek için oluşturulmuştur.

¹¹ Faaliyete geçememesi gerekçesi ile kaldırılmıştır.

¹² Gençleri bir araya getirerek, sorunlarının tartışılması, isteklerinin dile getirilmesi, geleceğe dair bilinçlendirilmeleri ve gençler için eğitim, kültür, sanat vb. faaliyetleri düzenlemek gibi görevleri üstlenmiş bir meclistir.

C.16, S.2 Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi:

Sonuç olarak bugün görevde olan Isparta belediyesi bünyesinde, sosyal hizmet ve yardımların türleri ve bu hizmetleri veren birimler açısından genel görünüm aşağıdaki gibidir.¹⁵

I. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü

- a-Gıda Yardımı
- b-Yakacak Yardımı
- c-1. ve 2. El Giyecek Yardımı
- d-Eşya Yardımı
- e-Sağlık Hizmetleri Yardımı
- f-Engelli Araçları Temini
- g-Halk Günlerine Katılım

II. Gençlik Meclisi

- III. ISMEK**
- a-Beceri Sanat Kursları
- b-Mesleki Kurslar

IV. Diğer Hizmetler

- a-Açık Hava Doğa Sporları-Alanları
- b-Gül ve Halı Festivali
- c-Ramazan Çadırı
- d-Gündüz Bakımevleri
- e-Toplu düğün ve Sünnet
- f-E-belediye

3.2.3.İstatistikî Veriler

3.2.3.1. Farkındalık ve Yararlanma Düzeyine Yönelik Bulgular

(sosyal yardım amaçlı, eğitimsel amaçlı ve diğer (kültürel, sanat, spor vb) işler/hizmetler sırasıyla)

Isparta belediyesi sosyal yardım işleri birimi ve bu birim tarafından sunulan sosyal yardımları biliyor musunuz? Sorusuna aldığımız yanıt katılımcıların %57.1 (288) evet, %42.9 (216) hayır biçimindedir. Buna göre katılımcıların yaklaşık yarısının bu birim ve hizmetlerinden haberdar olmaması, genel açıdan düşünüldüğünde halk-belediye iletişimsizliğini de bir anlamda ortaya koymaktadır. Yine bu soruyla paralel, ilgili birimin hizmetlerinden yararlanma durumları %86.7 (437) hiç yararlanmadım ve % 12.3 yararlandım (67) (% 10.7 kısmen yararlandım ve % 2.6 çok yararlandım) oranları, yukarıdaki yorumu destekler niteliktedir.

Tablo 7: Türlerine Göre Sosyal Yardımlardan Yararlanma Düzeyi

	Gıda S %	Yakacak S %	Giyecek S %	Eşya S %	Sağlık S %	Engelli S %	Halk Günü S %
Evet Yararlandım	36 7.1	47 9.3	20 4.0	7 1.4	7 1.4	1 0.2	34 6.7
Hayır Yararlanmadım	468 2.9	457 90.7	484 96.0	497 98.6	497 98.6	503 99.8	470 93.3

¹³ Otuz üyesi asil olmakla birlikte toplam 40 üyeden oluşan, 2 yılda bir toplanan siyasi niteliği olmayan bir oluşum olarak; Dünya Kadınlar Günü sebebiyle özürülere tekerlekli sandalye yardımı Mağdur kadınların tespiti ve onlara destek sağlanması Toplu ağaç dikimi, Huzur evi ziyaretleri Hanımlar arsında birliği sağlamak amacıyla sosyo-kültürel geziler düzenlemek ve tüm özel günlerde ziyaretler gerçekleştirmek biçiminde faaliyetler yürütmüşlerdir.

¹⁴ Yeniden ve yeni bir misyon ile oluşturulmak üzere kaldırılmıştır.

¹⁵ Söz konusu bilgiler Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü biriminden alınmıştır. (Aralık 2009)

Sosyal yardım işleri birimini bilen ve bu birimin sosyal yardımlarından yararlanan katılımcıların, sosyal yardımın türüne göre dağılımları yukarıdaki tabloda verilmiştir. Buna göre öne çıkan sosyal yardım türü, yakacak yardımı, gıda yardımı ve halk günleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yardımlardan yararlananlara, önem derecesine göre sıralamaları istendiğinde elde edilen sonuç benzer niteliktedir.

Tablo 8: Sosyal Yardımları Önem Derecesine Göre Sıralaması

Önem Derecesi	1		2		3		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Gıda	309	63.8	154	31.8	21	4.3	484	100
Yakacak	98	27.8	214	60.8	40	11.4	352	100
Halk Günü	36	10.9	76	23	219	66.2	331	100
Giyecek	4	8.3	4	8.3	48	83.3	48	100
Eşya	1	2.1	9	18.8	38	79.2	48	100
Sağlık	41	21	29	14.9	125	64.1	195	100
Engelli	2	40	1	20	2	40	5	100

Yukarıdaki tablo katılımcıların ilk 3 sıralamasına göre, katılımcılar tarafından en çok sıralamaya koyulan kriterlerin aldığı frekans değerlerine göre oluşturulmuştur. Buna göre gıda yardımı, toplam 484 kişi tarafından ilk 3 sıralamasına yerleştirilerek 309 kişinin 1. sırasında yer almıştır. Bu anlamda bu kriterleri sıralamaya alan kişi sayısı daha anlamlı olacağı için aşağıdaki ilk 3 oluşturulmuştur.

1. Sıra: Gıda yardımı %63.8 (309 kişi)
2. Halk Günleri %66.2 (219 kişi)
3. Yakacak yardımı %60.8 (214 kişi)

Belediyenin eğitsel amaçlı hizmetlerinde belediye tarafından verilen çeşitli kurs hizmetleri yer almaktadır. Bu hizmetlerden haberdar olma ve yararlanma düzeyi aşağıda verilmiştir. Buna göre;

Bu hizmetlerden haberdar olma durumu toplam 504 katılımcı içinde, %55.2 (278) evet, %44.8 (226) hayır biçimindedir.

Yararlanma düzeyi ise; %81.2 (409) hiç yararlanmadığını ifade ederken, %18.9 (95) yararlandıklarını belirtmişlerdir. Son olarak bu hizmetlerin katılımcılar tarafından önem derecesine göre sıralaması ise aşağıdadır.

Tablo 9:Eğitsel Hizmetlerin Önem Derecesine Göre Sıralaması

İSMEK	1		2		3		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
1:El sanatları	123	25.1	88	17.9	280	57	491	100
2:Mes. Ve ek.Kur	183	37.3	287	58.5	21	4.3	491	100
3:Bilg.Kur.	185	7.7	117	23.8	189	38.5	491	100

C.16, S.2 Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi:

Tabloya göre oluşan sıralama ise şöyledir.

1. Bilgisayar Kursları %37.7 (185 kişi)
2. Meslek ve Teknik Kurslar % 58.5 (287 kişi)
3. El Sanatları Kursları %57 (280 kişi)

Buradaki ilk 3 sıralamasında, üçünde de katılımcı sayısı eşit (491) olduğu için her bir kriterin hangi derecede yüzdeliği fazla ise yukardan aşağıya doğru sıralanarak oluşturulmuştur.

Belediye tarafından sunulan diğer sosyal iş /hizmetler başlığı altında, hem kültür ve sanat hem de spor hizmetleri yer almaktadır. Hizmet yelpazesi geniş olmadığı için tüm bu hizmetler diğer başlığı altında ele alınmıştır.

Tablo 10: Türlerine Göre Diğer Sosyal İş /Hizmetlerden Yararlanma Durumu

	A.hava-Doğa Spor Alanları		Gül Hali Festivali		Ramazan Çadırı		Gündüz Bakımevleri	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Evet Yararlandım	90	17.9	239	47.4	187	37.1	3	0.6
Hayır Yararlanmadım	414	82.1	265	52.6	317	62.9	501	99.4

Tablodan da görüldüğü üzere belediye tarafından yürütülen diğer sosyal iş-hizmetlerden en çok bilineni ve en çok yararlananları ramazan çadırı ve festival hizmeti olmuştur. Bu hizmetlerin katılımcılar tarafından önemsenme derecesinde de benzer sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre oluşan sıralama şöyledir.

Tablo 11: Diğer Sosyal İş /Hizmetlerin Önem Derecesine Göre Sıralanması

Önem Derecesi	1		2		3		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
A.havaDoğaSpor Alanları	107	22.4	100	21	270	56.6	477	100
Gül hali Festivali	256	52.2	207	42.2	27	5.5	490	100
Ramazan Çadırı	101	23	175	39.8	164	37.3	440	100
Gündüz Bakım Ev.	29	39.7	11	15.1	33	45.2	48	100

1. A.hava-Doğa Spor Alanları %56.6 (270 kişi)
2. Gül hali Festivali % 52.2 (256 kişi)
3. Ramazan Çadırı %39.8 (175 kişi)

3.2.3.2. Hipotez Testleri

Çalışmada belediyenin sosyal iş ve hizmetlerinden yararlanan toplumsal grupların sosyo-ekonomik özelliklerinin bu hizmetlerden yararlanma ve hizmetlere ilişkin beklenti düzeyinin çeşitlenmesi ile ilişkili hipotezler belirlenmiştir. Bu hipotezleri oluşturan değişkenler arasındaki

ilişkiyi ortaya koyabilmek adına da korelasyon testleri yapılmış, sonuçları ise aşağıda verilmiştir.

Hipotez 1. Gelir seviyesi ve sosyal hizmetten yararlanma arasında ilişki vardır.

Hipotez 2. Meslek ve sosyal hizmetten yararlanma arasında ilişki vardır.

Hipotez 3. Gelir seviyesi yükseldikçe yararlanılmak istenen sosyal hizmet türü çeşitlenir.

Hipotez 4. Eğitim seviyesi yükseldikçe yararlanılmak istenen sosyal hizmet türü çeşitlenir.

Hipotez 1. Gelir seviyesi ve sosyal hizmetten yararlanma arasında bir ilişki vardır.

Aşağıda verilen korelasyon test sonuçlarında; (*) %5'ten küçük olan değerler için ilişki olmadığını gösterirken, (**) %1'den küçük olan değerler için ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre,

%5 ve %1 < H_0 = Değişkenler arasında ilişki yoktur.

%5 ve %1 > H_a = Değişkenler arasında ilişki vardır.

Tablo 12: Gelir-Sosyal Hizmetten Yararlanma Korelasyon İlişkisi

		Gelir	Sosyal Hizmet
Gelir	Pearson Correlation	1	-,238(**)
	Sig. (2-tailed)		,000
Sosyal Hizmet	Pearson Correlation	-,238(**)	1
	Sig. (2-tailed)	,000	

H_a = Değişkenler arasında ilişki vardır.

Sosyal hizmetlerden özellikle sosyal yardım hizmetlerinden, toplumda gelir seviyesi düşük grupların yararlanması beklenmektedir. Bu genel beklenti çalışmamızda hipotez olarak yer almış ve korelasyon sonucu da bu ilişkiyi %1 anlamlılık düzeyinde desteklemiştir. Bu nedenle, " H_a = Değişkenler arasında ilişki vardır" hipotezi kabul edilmektedir.

Hipotez 2. Meslek ve sosyal hizmetten yararlanma arasında ilişki vardır.

Tablo 13: Meslek-Sosyal Hizmetten Yararlanma Korelasyon İlişkisi

		Meslek	Sosyal Hizmet
Meslek	Pearson Correlation	1	,045
	Sig. (2-tailed)		,309
Sosyal Hizmet	Pearson Correlation	,045	1
	Sig. (2-tailed)	,309	

H_0 = Değişkenler arasında ilişki yoktur.

Sosyal hizmetlerden özellikle sosyal yardım hizmetlerinden, yine toplumda yer alan meslek kategorileri içinde (bizimde çalışmamızda kullandığımız) mesleği olmayanlar ve düşük gelir sınıfında yer alan mesleklere (işsiz, tezgâhtar, işçi vb) mensup grupların daha çok yararlanması gerektiği düşünülmüştür. Ancak analiz, “meslek” değişkeninde “gelir” değişkenine paralel sonuçları vermemiştir. Burada, %5 ve %1 < olduğu için “H0=Değişkenler arasında ilişki yoktur” hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 3. Gelir seviyesi yükseldikçe yararlanılmak istenen sosyal hizmet türü çeşitlenir

Burada ise, toplumda gelir seviyesi yükseldikçe, bireylerin “sosyal hizmet” ten beklentisinin yükselebileceği yönünde bir hipotez kurulmuştur. Sosyo-ekonomik seviyesi yüksek toplumsal gruplar, daha çok kültürel, sanat ve spor hizmeti vb hizmetlerin sunulmasını ve çeşitlenmesi beklerler. Bu hipotezi test ederken kullandığımız üç değişkenden (hizmet türü) sadece birisinde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Spor Hizmetleri için %5 >Ha= Değişkenler arasında ilişki vardır, diğer değişkenler olarak aldığımız, sanat ve sağlık hizmetlerine yönelik beklenti konusunda anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yani, her ikisi için %5 ve %1 < olduğu için “H0=Değişkenler arasında ilişki yoktur” hipotezi kabul edilmiştir.

Gelir-Spor Hizmetlerinden Yararlanma Korelasyon İlişkisi

Pearson Correlation	,107(*)	1
Sig. (2-tailed)	,016	
N	504	504

Ha= Değişkenler arasında ilişki vardır.

Gelir- Gül hali Festivalinden Yararlanma Korelasyon İlişkisi

Pearson Correlation	,054	1
Sig. (2-tailed)	,226	
N	504	504

H0=Değişkenler arasında ilişki yoktur.

Gelir- Gündüz Bakım Evinden Yararlanma Korelasyon İlişkisi

Pearson Correlation	-,043	1
Sig. (2-tailed)	,333	
N	503	503

H0=Değişkenler arasında ilişki yoktur.

Hipotez 4. Eğitim seviyesi yükseldikçe yararlanılmak istenen sosyal hizmet türü çeşitlenir

Hipotez 3 için düşünülen ilişkinin, eğitim değişkeni için de olabileceği düşünülmüştür. Bu yönde yine eğitim seviyesi yüksek toplumsal grupların, daha çok kültürel, sanat ve spor hizmeti vb hizmetlerin sunulmasını ve çeşitlenmesi beklentisine yönelik oluşturduğumuz hipotezde,

sadece kültür-sanat hizmetleri için %5 >Ha= Değişkenler arasında ilişki vardır, diğer değişkenler olarak aldığımız, spor ve sağlık hizmetlerine yönelik beklenti konusunda anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yani, her ikisi için %5 ve %1 < olduğu için “H0=Değişkenler arasında ilişki yoktur” hipotezi kabul edilmiştir.

Eğitim -Spor Hizmetlerinden Yararlanma Korelasyon İlişkisi

Pearson Correlation	,065	1
Sig. (2-tailed)	,148	
N	504	504

H0=Değişkenler arasında ilişki yoktur.

Eğitim -Gül hali Festivalinden Yararlanma Korelasyon İlişkisi

Pearson Correlation	,096(*)	1
Sig. (2-tailed)	,031	
N	504	504

Ha= Değişkenler arasında ilişki vardır.

Eğitim -Gündüz Bakım Evinden Yararlanma Korelasyon İlişkisi

Pearson Correlation	,021	1
Sig. (2-tailed)	,635	
N	503	503

H0=Değişkenler arasında ilişki yoktur.

Çalışma Isparta Belediyesi örneğini ele aldığı için söz konusu belediyede sunulan hizmetler ve bu hizmetleri sunan birimler hizmetler hakkında genel açıklama çalışmanın uygulama kısmında verilmişti. Yukarıda sosyal yardım ve hizmetleri bilme ve bunlardan yararlanma, sosyo-ekonomik toplumsal gruplar açısından bu hizmetlerden yararlanma ve beklenti üzerine ilgili testler ve sonuçları verilmiştir. Son olarak, söz konusu bu hizmetleri sunan (Isparta Belediyesi örneğinde) birimlere yönelik değerlendirme aşağıda verilmiştir. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü ve ISMEK’in sosyal hizmet sunumunda yeterli olup olmadığına ilişkin tutum, katılımcıların geneli itibariyle olumlu olarak elde edilmiştir.

Tablo 14: Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Hizmetlerine Yönelik Tutum

	Frekans	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	12	2,4
Katılıyorum	49	9,8
Kısmen katılıyorum	392	78,6
Katılmıyorum	32	6,4
Kesinlikle Katılmıyorum	14	2,8
Toplam	499	100,0
Cevapsız	5	
Toplam	504	

Tablo 15: ISMEK Hizmetlerine Yönelik Tutum

	Frekans	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	41	8,2
Katılıyorum	54	10,8
Kısmen katılıyorum	374	74,9
Katılmıyorum	21	4,2
Kesinlikle Katılmıyorum	9	1,8
Toplam	499	100,0
Cevapsız	5	
Toplam	504	

Tablodan da anlaşılacağı üzere (Tablo 14.), Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nün hizmet sunumuna ilişkin tutum genel olarak olumlu yöndedir. Güçlü olumlu tutum (kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum) %12,2, orta seviyedeki olumlu tutum %78,6 oranındadır. Bu şekilde ayrı değerlendirmede, olumlu tutumun çok güçlü olmadığını söyleyebiliriz. Ancak hiç hizmet verilmemesinden en azından birçok hizmeti verebilen ve ihtiyaç sahiplerine ulaşabilen bir birim olarak değerlendirebileceğimiz orta seviyeli eğilim oldukça yüksek düzeydedir. Yine benzer eğilimin ISMEK konusunda da elde edildiğini görüyoruz. Güçlü olumlu tutum (kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum) %19, orta seviyedeki olumlu tutum %74,9'dur. (Tablo 15.)

SONUÇ

Çalışma Isparta belediyesinin sosyal hizmet ve sosyal yardım açısından mevcut durumunu, bizzat bu hizmetleri sunduğu yerel halkın bilgi-yararlanma düzeyiyle ortaya koymaya çalışmıştır. Görülen şudur ki, araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu gelir, meslek ve eğitim açısından düşük basamaklarda yer almasına rağmen, yaşadıkları alanda yerel otoritenin ihtiyaçlarına yönelik sunduğu hizmetlerden yararlanmadan öte, birçoğu ilgili birimlerden ve bu hizmetlerden haberdar bile değil. Bu durumun toplumsal grupların ilgisizliğinden mi yoksa yönetim-halk arasındaki mesafeden mi kaynaklandığı konusunda bir yargıya varmak kolay değil.

Araştırma alanında önemli bir diğer sonuç, ilgili yerel birimin sunduğu sosyal hizmet ve yardımlardır. Bu noktada, Isparta belediyesinin de birçok belediye gibi bu konuda (teoride verdiğimiz ve belediyelere yüklenen geniş sosyal hizmetler yelpazesi bağlamında) çok geniş hizmet çeşitlerine sahip olmadığıdır. Elbette bu durumun, yerel birimlerin seçimlerle dönemlik olarak değişmeleri ve ekonomik durumları ile ilişkili olduğunu da unutmamak gerekir. Bu konunun hem hizmeti üreten birimler hem de hizmetten yararlanan halk düzleminde çok da tanınır-üzerinde durulur bir durum olmadığı gözlemlenmektedir.

Sosyal ve kültürel hizmetlerin çeşitliliği ve sosyal belediyecilik faaliyetlerinin diğer yerel birimlere oranla Büyükşehir belediyeleri tarafından daha yoğun yürütülüyor olması, belediyenin mali gücü ile ilişkilidir. Bilindiği üzere mali yeterlilik belediyelerin hizmet etkinliğinde önemli bir gerekçe

olarak sunulmaktadır. Benzer durumun sosyal hizmete ilişkin görevleri için de geçerli olduğu bu çalışmada görülmektedir.

Sonuç olarak, görünürde yasal çerçevede sosyal ve kültürel hizmetler açısından geniş bir çerçeve çizilen yerel otoritelerin, öncelikle bu görevin tanımını ve içeriğini tam olarak anlamaları gerektiği vurgulanabilir. Sosyal yardım elbette sosyal hizmet anlayışı içindedir ancak bu anlayış içinde muhtaçlara, daimi-dönemsel aynı ya da nakdi yardım yapmak çoğunluklu olarak ilk akla gelen olmak yerine, değil toplumda bu kesimleri olabildiğince daraltmak ilk ve ön planda olmalıdır. Yine, sosyal hizmet sadece toplumda belirli kesimlere yönelik faaliyetler olmaktan çıkarılıp tüm topluma mal edilebilir hale getirilmelidir. Ancak bu yolla bu hizmetlerden faydalanacak yerel halkın algılama ve faydalanma düzeyi yükselecektir.

KAYNAKÇA

1. AKDOĞAN, Yalçın, (1999),“Sosyal Belediyecilik”, *İstanbul Dergisi*, Mart Sayısı, İstanbul, ss.29-35.
2. AKDOĞAN, Yalçın,(2002), “Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik”, *Eminözü Bülteni*, Şubat Sayısı, İstanbul, ss. 9-15.
3. ATEŞ, Hamza, (2009), “Sosyal Belediyecilik”, *Çerçeve Dergisi*, ss.88-95,
http://www.musiad.org.tr/img/yayinlarraporlar/cerceve_dergisi_49_13.pdf, Erişim Tarihi: (10.06.2009.)
4. AYSAN, Fatih, (2007), “Belediyelerin Üstlendikleri Yeni Rol: “Sosyal Belediyecilik”, *Sosyal Politikalar Dergisi*, S:2, Kış, ss.26-29.
5. BAŞ, Türker, (2006) *Anket Nasıl Hazırlanır Uygulanır Değerlendirilir*, Seçkin Yayınları, 4.Baskı, Ankara.
6. ERSÖZ, Halis Yunus, (2006), “5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye’de Belediyeler”, *Sosyal Siyaset Konferansları*, İstanbul, ss. 133-151.
7. ERSÖZ, Halis Yunus ,(2009), “Sosyal Politikalarda Yerelleşme, Çerçeve Dergisi, Ocak, ss. 80-87.
8. ERSÖZ, Halis Yunus, (2003)“Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü”, İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt:53, Sayı: 2, ss..119-140.
9. GÜLOĞLU, Tuncay ve ES, Muharrem, (2008), “Yerelleşen Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler”, Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F., *1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Sakarya 23-24 Ekim, ss.257-267
10. ÖKSÜZ, Ömer, (2007), “Yerel Yönetimlerimizin Çoğu, Alt Yapı Açısından Yerel Sosyal Politikalar Uygulamaya Hazır ve Müsait Değil”, *Sosyal Politikalar Dergisi*, S:2, Kış, ss.88-90.

C.16, S.2 Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi:

11. PEKKÜÇÜKSEN, Şerife, (2004), “Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği”, *Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı*, 3 Aralık , Çanakkale, ss. 450-459.
12. SERTER, Nur, (1994), *Türkiye'nin Sosyal Yapısı*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
13. SEYYAR, Ali, (2002), *Sosyal Siyaset Terimleri (Ansiklopedik Sözlük)*, Beta Basım Yayım, İstanbul.
14. SOYSAL Mümtaz., (1986) *100 Soruda Anayasanın Anlamı*, Gerçek Yayınları, İstanbul.
15. TAŞÇI, Faruk, (2007), *1980 Sonrası Türkiye’de Sosyal Yardımların Analizi*, (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi) İÜ, SBE Çalışma Ekonomisi Anabilim Dalı, İstanbul.
16. TOPRAK Düriye, ŞATAF Ceyda (2009), “Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, C.I, S.I, ss.11-24.
17. UĞURLU, Ayşe (2002), “Sosyal Güvenlik” *Türkiye’de Çalışan Çocuklar Semineri*, DİE Yay., Ankara.
18. YILDIRIM, Uğur, GÖKTÜRK, İsmail, (2008), “Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı”, *Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F., 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Sakarya 23-24 Ekim, ss.237-255.
19. <http://www.erolkaya.org/bpi.asp?caid=184&cid=87>, (14.06.2009)
20. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html>, Erişim Tarihi:
(02.11.2009)
21. 5393 Sayılı Belediye Kanunu,
http://www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/Web/Gozlem2.aspx?sayfaNo=68,
Erişim Tarihi: (02.11.2009)